

διάταξε τούς μπακάληδες να μεταχειρίζονται για το τούλιγμα καθαρό χαρτί κι άτύπωτο.

Ο Αστυνομικός γκαμπρός έκανε τὸ καθήκον του, μὰ οἱ «Καιροί» καὶ κάθε ἄλλη φημερίδα, δὲν τὰ χαμπαρίζουν τὰ τέτια, κοιτάζοντας μοναχὰ τὸ συμφέρο τους. Μὲ τὸ νὰ μὴ μεταχειρίζονται βρωμόχαρτο στὰ μπακάλικα θὰ ὠφελῆθῃ κάπως ἡ δημόσια υγεία, μὰ θὰ ζημιωθοῦν οἱ φημεριδογράφοι ποὺ θὰ λιγοστεύει τὸ πούλημα τῶν ἐφημερίδων μὲ τὴν ὁκί. Ὁ ἀστυατρός λοιπὸ μὲ τὰ καμώματά του κηρύχτηκε, νὰ πῶμε, ὁχτρός τοῦ τύπου καὶ γι' αὐτὸ τοῦ ρηχτήκανε μὲ τὸση λύσσα οἱ «Καιροί».

ΑΠΟΔΕΙΧΤΗΚΕ

πὼς ὁ μακκρίτης Γαϊτάνος, ὁ συμβολαιογράφος, ἀρκετὲς χιλιάδες ξένες ἀπ' ὅσες καταχράστηκε τὴς ζόδεψε γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὴ «Νέα Σκηνή». Ἡ ἀφεντιά του ζόδειασε νὰ χτιστεῖ τὸ θέατρο, νὰ γίνονιν τὰ σκηινὰ, νὰ πλερωθοῦν στὴν ἀρχὴ διάφορα ἔξοδά της, καὶ νὰ πῶν ὁ Γαϊτάνος ἀποδείχνηται σήμερα ὁ Μαικίνας τοῦ θεάτρου μας, μὲ ξένους παράδες πάντοτε.

Νὰ δεῖτε ἕμως ποὺ μερικοὶ κακόγλωσσοι βρεθῆκανε νὰ πῶνε πὼς ὄλ' αὐτὰ δὲν τῆκανε γιὰ τὴν Τέχνη, ποὺ δὲν εἶχε τὴν παραμιρὴ σκέψη μαζί της, ἀλλὰ γιὰ τὴν τσέπη του, γιὰ τὴ φαντάστηκε ἀδήγητα κέρδη ἀπὸ τὴ δουλιὰ τῆς Ν. Σκηνης. Τί σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ πλιόκοσμος! Οὔτε πεθαμένο δὲ σ' ἀφῆνει ἤσυχο.

ΝΤΡΟΠΗ

ντραπὴ ἕνας κοτζάμ δοκηγόρος, μὲ πελατεία, μὲ ὄνομα, ποῦκανε μάλιστα μιὰ δὺο φορές καὶ Ὑπουργός, νὰ συκοφαντήσει τὸ σεβαστὸ Διοικητὴ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ νὰ πῆ ὅσα εἶπε, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ὑπερασπιστεῖ τοὺς πελάτες του.

Ὁ κ. Σπρέιτ στέκεται τόσο ψηλὰ στὴ συνείδηση τοῦ κόσμου ποὺ οἱ συκοφαντίες, κι ὅταν ἀκόμα λέγονται ἀπὸ ἕνα κ. Μομφερᾶτο, δὲν τόνε φτάνουν. Ὅσο γιὰ τὴ γνωστὴ ἐφημερίδα ποὺ βάζε στὰξε τὸ σιγόντο σ' αὐτὴ τὴν περίσταση, καλὰ τῆς τῆψαλλε ἡ «Ἐστία», κρῖμα μοναχὰ ποὺ κι αὐτὴ ἢ βλοσημένη δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ γράφει καὶ τῶνομά της. Ἡ «Ἐστία» κουρέλιασε μιὰ ἐφημερίδα, μὰ δὲ μὲς εἶπε καὶ ποιὰ εἶταν ἡ ἐφημερίδα αὐτὴ. Τέτια κουρελιάσματα λέγονται Πλατωνικά.

ΓΙΟΜΑΙΕΣ

οἱ φημερίδες αὐτὲς τὴς μέρες ἀπὸ δηλώσεις βουλευτῶν. Ὁ πᾶδες δῆλωσε φιλα στὸ Θεοτόκη. Ὁ ἄλλος στὸ Ράλλη. Ὁ τρίτος στὸ Ζαΐμη. Ὁ τέταρτος καὶ στοὺς τρεῖς. Ὅλο δηλώσεις καὶ δηλώσεις. Ἡ ἐποχὴ τους, βλέπετε. Δὲν ξέρουμε μοναχὰ ἂν τὴν ἴδια ἐποχὴ ἢ ἀργότερα γίνονται κ' εἰ ἀδηλώσεις τῶν ἀροτριώντων». Πρέπει ὅμως τῶρα νὰ γίνονται κι αὐτὲς.

ΑΥΓΟΥΣΤΙΣΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στὴν ἀγαπημένη μου Σοφία Κ.

ΜΟΝΑΔΙΚΗ...

Πάλε ἀπόψε σιγαδὴ
πλέει στὴν ἠρεμὴ νυχτιὰ
τ' Ἀυγούστου τὸ φεγγάρι,
Καὶ σὶνὰ χροσὰ σιρωσίδια του
σὲ λόντο κερκομπάρι
π' ὀπίσω τὰ κλονοῦθᾶ.

Κ' ἀθ' ἐν' ἀστέρι δέρονται
καὶ σὸν μαγαριτάρι
σὸν ἀσημιῶν σταλαγματιὰ
μέσα σὲ θάλασσα πλατεία

Θαμπώνει καὶ πεθαίνει
καὶ σβύνει ἀγαληνά...

Πάλε ἀπόψε ὀλόγομο
τ' Ἀυγούστου τὸ φεγγάρι
τὸν οὐρανὸ φωτιᾶ —

Κ' ἡ ἔξωρη τοῦ χάση
μέσ' τῆστρο τὰ λειπόφωτα
καὶ τῆστρο τὰ ἀχνὰ
—σὸν συλλογὴ ὀλόφωτη

σὸνείματα θαμμένα—
θυμίζει μου θλιμμένα
μιὰ σκέψη μοναχὰ:

Τὴ σκέψη ποῦναι Ἄφθαστη
κι' εἶναι γιὰ μὲ Κυρά...

ΕΥΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗ

Γιάννινα, 1905

ΟΙ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ

Οἱ περισσότεροὶ τοὺς γνωρίζουνε καὶ κάθε πειδὸν μάννα τοὺς εἶδε. Ἴσως εἶναι ἀναγκαῖοι ὅπως καὶ κάθε πόνος καὶ κείνοι ποὺ δὲν τοὺς σίμωσαν εἶνα λιγώτερο γλυκοὶ, λιγώτερο θλιμμένοι, λιγώτερο καλοὶ.

Μὰς σασιζούν. Φαίνονται πὺο σιμώτερα πρὸς τὴ ζωὴ ἀπὸ τᾶλλα τὰ παιδιὰ καὶ ὡς νὰ μὴν ὑποψιάζονταν τίποτα. Κι' ὡστόσο στὰ μάτια τους βλέπεις τὴ βεβαιότητα, τόσο βροχιά, ποὺ δίχως ἄλλο θὰν τὰ ξέρουνε ὅλα καὶ θὰ βροχῆκαν τὸν καιρὸ, περισσότερο ἀπὸ μιὰ βραδιὰ, νὰ πῶνε τὸ μυστικὸ τους. Ἐνῶ γύρω τους τ' ἀδέρφια τους πασπατέθουν ἀνέμεσα γέννηση καὶ ζωὴ, αὐτὰ γνωρίζονται κιόλα, εἶναι κιόλα ὀρθὰ μὲ τὰ χέρια τεντωμένα καὶ τὴν ψυχὴ ἔτοιμη. Γρήγορα—γρήγορα, φρόνιμα καὶ λογικιστὰ, εἰτοιμάζονται γιὰ τὴ ζωὴ—κι' αὐτὸ τὸ γρήγορα ἴσα-ἴσα εἶναι τὸ σημάδι ὅπου οἱ μακκνᾶδες, δίχως νὰ θέλουν, βλέπουνε τὸ κρυφὸ, ποὺ δὲ λέγεται καὶ δὲν τολμᾶνε οὔτε νάντικρῶσουνε. Πολλὲς φορές δὲν ἔχουμε τὸν καιρὸ νὰ τὰ παρατηρήσουμε. Περνᾶνε καὶ πᾶνε ἀμίλητα κ' ἔτσι μένουν μας γιὰ πάντα ἀγνωστα. Μὰ ἄλλα ἀργοποροῦν λιγάκι, μὲς προσβλέπουνε προσεχτικὰ χρομολογῶντας καὶ φαίνονται σὰ νὰ θέλουν νὰ μὲς μολογήσουνε πὼς ὅλα τὰ κατάλαβαν καὶ ὕστερα, στὰ εἰκοσι τὰ χρόνια, πᾶνε μακκρὰ βιαστικοὶ, πνίγοντας τὰ πατήματα τους, ὡς ν' ἀνκακλυψαν πὼς γελᾶστηκαν στὴν κατοικιὰ καὶ πὼς κόντεψαν νὰ περάσουνε τὴ ζωὴ τους ἀνάμεσα ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ δὲν ξέρουνε. Κ' οἱ ἴδιοι δὲ λένε σκεδὸν τίποτα κ' ἕνα γνέφαλο τοὺς τυλιζει τὴ στιγμή ποὺ νοιώθουνε τὸ εἶναι τους πληγωμένο καὶ ποὺ ὁ ἀνθρώπος κοντίζει νὰ τοὺς φτάση. Δῶ κι' λίγες μέρες φαινότουσαν νὰ εἶναι μαζί μας κι' ἀπόψε, μινουμῆς, εἶναι τόσο μακκρὰ ὥστε δὲν τολμᾶμε νὰ τοὺς ἀνγνωρίσουμε, νὰ τοὺς ρωτήσουμε. Εἶναι κεί κάτου, πέρα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ νοιώθουμε πὼς ἤρθεν ἐπιτέλους ἡ ὥρα ν' ἀντικρῶσουμε κάτι πὺο βροχὸ καὶ πὺο ἀνθρώπινο, πὺο πραγματικὸ καὶ πὺο βαθὺ ἀπὸ τὴ φιλιὰ, τὸν οἶχτο ἢ τὸν ἔρωτα· κάτι ποὺ σικιτᾶε θανάσιμα νὰ φτερουγίσῃ μέσ' ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ λάρυγγα καὶ ποὺ δὲν ξέρεις, ποτὲς δὲν εἶπες καὶ ποὺ δὲ σοῦ εἶναι βολετὸ νὰ πῆς —ὦ! περνᾶνε τὸσες ζωὲς ἀμίλητες!... Μὰ ὁ χρόνος μὲς βιάζει· καὶ πὺος ἀπὸ μὲς δὲν πρόσμεινε στὴ

μένων τριγυρίζουν ἀπάνου στὴ γῆς καὶ παρουσιάζονται σ' ὅσους ἀφτὲς θέλουν.

Κ' ἐγὼ κοκκίνησα καὶ χαμήλωσα τὰ μάτια γιὰ τὴ ντραπῆκα τὸν Ἀρίγνωτο. Μὰ κείνος εἶπε:

— Γιὰ πρόσεξε, Ἐφκράτη, μήπως ὁ Τυχιάδης λείει τοῦτο: ὅτι τριγυρίζουνε μοναχὰ οἱ ψυχὲς ἀφτῶν ποὺ πέθαναν ἀφύσικα, δηλαδὴ ἂν κανένας κρεμάστηκε ἢ τοῦ κόψανε τὸ κεφάλι ἢ παλουκώθηκε ἢ μὲ ὅποιον ἄλλον τέτοιον τρόπο πέθανε, οἱ ψυχὲς ὅμως ἐκείνων ποὺ πέθαναν φυσικὰ δὲν τριγυρίζουν πιά· γιὰ τὴ ἀνίσως λείει ἀφτό, δὲ λείει πράματα ποὺ εἶναι καὶ πολὺ γιὰ πέταμα.

— Μὰ τὸν Δία, εἶπεν ὁ Δεινόμαχος, ἀφτὸς νομίζει πὼς μήτε ὑπάρχουνε διόλου τὰ τέτοια, μήτε τὰ βλέπει κανένας νὰ γίνονται.

— Τί λές, εἶπεν ὁ Ἀρίγνωτος, ἀγριοκοιτάξαντάς με, φαντάζεσαι ὅτι δὲ γίνεταί τίποτ' ἀπ' ἀφτά, ἐνῶ ὅλοι βέβαια τὰ βλέπουν;

— Δικαιολογεῖστε με, τοῦ ἀποκρίθηκα, ἂν δὲν πιστέβω, ἐπειδὴ καὶ μονάχα ἐγὼ δὲ βλέπω· ἂν ὅμως ἔβλεπα καὶ βέβαια θὰ πιστέβω καθὼς ἐσεῖς.

— Μὰ ἂν πᾶς, μοῦ λείει, καμιὰ φορὰ στὴν Κόρθο, ρώτα ποῦ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ Ἐβατίδη καὶ ἄμα σοῦ τὸ δείξουν κοντὰ στὸ Κράναιο, μπαίνοντας μέσα λέγε στὸν πορτιέρη τὸν Τίβιο, ὅτι θέλεις νὰ

ἰδῆς ἀπὸ ποῦθε ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος ἐδίωξε τὸ φάντασμα, ἀφὸ τὸ ξέχωσε κ' ἔκαμε τὸ σπίτι ἀπὸ κεί καὶ πέρα νὰ κατοικεῖται.

— Καὶ τί ἦταν ἀφτό, Ἀρίγνωτε; ρώτησεν ὁ Ἐφκράτης.

— Ἀκατοίχητο ἦταν, ἀποκρίθηκα κείνος, ἀπὸ φόβο· κι' ἂν ἤθελε καθίσει κανένας σ' ἀφτό ἐρεθγε ἀμέσως τρομαγμένος καὶ κνηρημένος ἀπὸ ἕνα τρομερὸ καὶ παραχοποῖο φάντασμα. Γινόταν πιά σαράβαλο τὸ σπίτι κ' ἡ σκεπὴ του ἐπεφτε καὶ μ' ἕνα λόγο δὲν ὑπαρχε κανένας ποὺ θὰ τολμοῦσε νὰ μπῆ σ' ἀφτό. Κ' ἐγὼ, ἄμα τᾶκουσα, ἀφὸ πῆρα τὰ βιβλία—κ' ἔχω παραπολλὰ Αἰγυπτιακὰ γιὰ τὰ τέτοια—πῆγα στὸ σπίτι τὴν ὥρα ποὺ πέφτουν οἱ ἄνθρωποι νὰ κοιμηθοῦνε, ἂν καὶ μ' ἐμπόδιζεν ὁ φιλευτῆς μου καὶ μόνο ποὺ δὲ μὲ κρατοῦσε μὲ τὸ στανιὸ, ὅταν ἔμαθε ποὺ πηγαίνω, σ' ὀλοφάνερο δυστύχημα, καθὼς νομίζε. Μὰ ἐγὼ παίρνοντας ἕνα λυχνάρι μπαίνω μόνος, κι' ἀφὸ τοποθέτησα τὸ φῶς στὴν πὺο μεγάλη κάμαρη διάβαζα ἤσυχα καθοῦμενος χάμου καὶ μοῦ παρουσιάζεταί τὸ δαιμόνιο βρωμιάρικο, μαλλιαρὸ, πὺο μαῦρο κι' ἀπ' τὸ σκοτάδι, νομίζοντας ὅτι θὰ μὲ τρομάξῃ κ' ἐμένα σὸν τοὺς ἄλλους· κι' ἀφὸ ἤρθε κοντὰ μου πᾶσκιζε νὰ μὲ πιάσῃ

ἀπὸ κάπου, ἀγγίζοντάς με ὀλοῦθε καὶ γινάμενο πότε σκυλὶ καὶ πότε βουβᾶλι ἢ λιοντάρι. Μὰ ἐγὼ εἰπόντας ξεστίχου τὸ πὺο τρομερὸ ξόρκι καὶ μιλιώντας Αἰγυπτιακὰ, τὸ στρίμωξ, γητέθοντάς το, σὲ μιὰ κώχη σκοτεινῆς κάμαρης· κι' ἀφὸ τὸ εἶδα ποὺ χῶθηκε, κοιμώμενος ὕστερα. Κι' ὅταν τὸ πρῶι, ἐνῶ ὅλοι ἦταν ἀπελπισμένοι καὶ νομίζαν πὼς θὰ μὲ βροῦνε νεκρὸ σὸν τοὺς ἄλλους, παρουσιάστηκα σ' ὅλους ἀπρόσμενος, σιμῶνα τὸν Ἐβατίδη φέρνοντάς του τὴν ἐφχάριστη εἶδηση, ὅτι κμόλεφτο καὶ χωρὶς φόβου θὰ ἔχῃ πιά τὸ σπίτι του γιὰ νὰ κάθεται. Κι' ἀφὸ πῆρα μαζί μου ἀφτόν καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἄλλους—γιὰ τὴ παρακολουθοῦσαν πολλοὶ γιὰ τὸ παράξενο— φέρνοντάς τους στὸ μέρος ὅπου εἶχα ἰδεῖ νὰ χωθῆ τὸ δαιμόνιο, διάταξα νὰ σκαφτοῦνε μὲ καζμάδες καὶ τσάπες· κι' ὅταν ἔκαμαν ἔτσι βρέθηκε χωσμένος σὲ μιὰ ὀργιὰ βάθος ἕνας νεκρὸς λυωμένος, καὶ ποὺ εἶχε ἀπομείνει μοναχὰ ὁ σκελετός. Κείνονα λοιπὸν τόνε θάψαμε, ἀφὸ ἀνοίξαμε λάκκο κι' ἀπὸ τὸσες ἐπάψε καὶ τὸ σπίτι νὰ πειράζεται ἀπὸ φαντάσματα.

Κι' ἄμα εἶπεν αὐτὰ ὁ Ἀρίγνωτος, ἀνθρώπος ποὺ τόνε θαμάζανε γιὰ τὴ σοφίαν του, καὶ σεβαστὸς σ' ὅλους, δὲν ἔμενε πιά κανένας ἀπὸ ὅσους ἦταν ἐκεῖ, ποὺ νὰ μὴ μὲ θαρρῆ πολὺ ἀνόητο, ἀφὸ δὲν πιστέβω

ζωή του έτσι όσο με τή στιγμή που δεν υπάρχει πιά απόκριση;

Γιατί ήρθαν και γιατί φεύγουν; Τάχα γεννιούνται για να μας πείσουν μόνο πως ή ζωή τέλος δεν έχει; Και γιατί να ρωτάμε, αφού δε θα λάθουμε απόκριση ποτέ; πολλές φορές βρέθηκα κ' εγώ μπροστά σε τέτοια πράγματα και μια ημέρα τὰ είδα τόσο σιμά μου που πια δεν ήξερα αν πρόκειται για μέ τον ίδιο ή κανέναν άλλον...

Έναν αδερφό χάσαμε έτσι. Θάλαγε κανείς πώς αυτός μονάχα είχε μέσα του το προμήνυμα, χωρίς να το ξέρη, ενώ εμείς ξέραμε ίσως κάτι τι δίχως ωστόσο να νοιώσουμε κείνο το οργανικό προμήνυμα, που από τις πρώτες μέρες μέσα μας φώλιαζεν. Κι' από τί ξεχωρίζουμε τὰ όντα, που κάτι τι βαρύνει; Τίποτα δεν είναι ύρατό και όμως τὰ βλέπουμε όλκ. Μας φοβούνται, γιατί αδιάκοπα, κ' θελά μας, τούς φέρνουμε αυτό το προμήνυμ. Και μόλις να κάνουμε πώς τους σιμώνουμε το νοιώθουν πώς φέρνουμε αντίδραση, στο μέλλον τους. Κρύβουμε κάτι τι από τούς περισσότερους χωρίς και οι ίδιοι να το ξέρουμε αυτό που κρύβουμε. Αυτά όντα, που για πρώτη φορά συναπαντιούνται, νοιώθουν παράξενα μυστήρια για τή ζωή και για τὸ θάνατο κ' απλώνονται μεταξύ τους. Κι' άλλα ακόμα μυστήρια όπου δεν έχουν όνομα, μα που σκλαβώνουν αμέσως το φέρονό μας, τις ματιές μας, τή μορφή μας. Κι' όντας σφίγγουμε τὰ χέρια κανέναν μας φίλου ή ψυχῆ μας βρίσκειται μπρός σε αποκάλυψες, που δε σταματάνε ίσως στο κατώφλι ετούτης τῆς ζωῆς. Μπορεί μεταξύ δυο ανθρώπων να μην υπάρχει καμιά σκέψη που να μην είναι ίδια, μα υπάρχουν τόσα πράγματα βαριότερα και πιο βαθιά κι' από τή σκέψη ακόμα. Δε δυνάμαστε να κυβερνήσουμε αυτά άγνωστα χαρίσματα κι' ακατάπαυτα φανερόνουμε τὸν αιώνα άμύλητο προφήτη. Ποτέ δε φερνόμαστε με τούς άλλους όπως φερνόμαστε με τὸν έκυτό μας, ούτε και με τούς ίδιους ακόμα μέσα στο σκοτάδι και οι ματιές μας φωτίζονται ανάλογα με τὰ περασμένα και τὰ μελλούμενα που αντικρίζουν και για τούτο σε όλη μας τή ζωή, χωρίς να το θέλουμε, στεκόμαστε προσεχτικοί. Συναπαντωντας κείνους που δε θα ζήσουν, τούς προειδοποιούμενους, δε βλέπουμε αυτούς τούς ίδιους, μα κείνο που θα τούς συμβῆ. Ζητάνε να μας ξεγελάσουν για να ξεγελάσουν τον έκυτό τους. Κάνουμε ό,τι μπορούν για να μας βγάλουν τήν ιδέα κι' ως τόσο πίσω

τά τέτοια, και μάλιστα αφού τ'άλεγε ο 'Αρίγνωτος. Μα εγώ χωρίς να φοβηθώ καθόλου μήτε τὰ μαλλιά του, μήτε τή μεγάλην ιδέα που είχανε γι' αυτόν, είπα:

— Τι είν' άρτά, 'Αρίγνωτε; κ' εσύ ή μοναχῆ έλπίδα τῆς αλήθειας είσαι τέτοιος, γιομάτος από καπνό και φαντάσματα; αλήθεια, όπως λέει κ' ή παροιμία, μας φανερώθηκες «κάρβουνα τὸ βρεσίδι».

— Κ' εσύ, είπεν ο 'Αρίγνωτος, αφού δεν πιστέβεις μήτε σ' έμένα που τὰ λέω, μήτε στο Δεινόμαχο ή σε τούτον έδω τὸν Κλεόδημο, μήτε στὸν ίδιο τὸν 'Εφραάτη, έλα πές μας ποίονα νομίζεις πιο αξιόπιστο στα τέτοια, που να λέη τὰ ενάντια μ' έμας;

— Μα τὸν Δία, τὸν λέω, ένα πολύ αξιόθάμαστον άνθρωπο, τὸ Δημόκριτο κείνο τὸν 'Αθηναίτη, που τόσο είχε πειστεί ότι δεν είναι δυνατό να γίνεται τίποτα τέτοιο, ως που, αφού κλείστηκε μέσα σε τάφο έξω από τήν πολιτείαν, έμμενεν εκεί γραφοντας και συντάζοντας νύχτα και μέρα, κι όταν κάποιος νιούτσικος θελήσανε να τὸν πειράξουν και να τὸνε φοβίσουν, αφού ντυθήκανε σάν πεθαμένοι με μάβρα ρούχα και φέρεσαν στο κεφάλι τους μουτσούνα όμοια με νεκρό, κι αφού τὸν περικυκλώσανε γόρουν τριγύρω του με μικρά πατήματα πηδηχτά,

από τὸ χαμογέλιο τους και τή λαχτάρα τους να ζήσουν, τὸ μοιραίο διαφαίνεται κιάλα σὰ να εΐτανε αυτό ή βάση κι' ο λόγος ακόμα τῆς ύπαρξῆς τους. Και μια φορά να τούς, προδώση ο θάνατος, που βλέπουμε με θλίψη πὸς όλα τὰ είδαμε και πὸς υπάρχουνε φωνές που δε βολεί να σιγήσουνε.

Και ποιός τάχα μπορεί να μας πῆ τή δύναμη τῶν πραγμάτων κι αν αυτά είμαστε μες οι ίδιοι ή αν δεν είμαστε παρά αυτά και μόνο; Γεννιούνται από μας ή εμείς παίρνουμε τήν ύπαρξη από δαύτα; Τὰ τραβάμε εμείς ή αυτά τραβάν εμάς; 'Εμείς τὰ μεταμορφώνουμε ή αυτά μας μεταμορφώνουν; Τάχα δε γελιούνται ποτέ; Γιατί έρχονται σε μας όπως ή μέλισσα πηγαίνει στο κυβούρι και όπως ή περιστέρα στὸν περιστεριώνα; Και κείνα που όλο προσμένουμε και δε μας έρχονται που τάχα να πηγαίνουν; Ποῦθ' έρχονται για τὸ συναπάντημά μας; και γιατί μας μοιάζουνε σάν αδέρφια; 'Ενεργούνε μέσα στα περασμένα ή στα μελλούμενα και ποιά νάναι τὰ πιο δυνατά, κείνα που δεν υπάρχουν πια ή κείνα που δε μας ήρθανε ακόμα; Τὸ χτίς ή τὸ αύριο μας μεταμορφώνει; Και ποιός από μας δεν περνάει τὸ περισσότερο τῆς ζωῆς του μέρος στὸν ήσκιο από κάτι τι που δε συνέβηκεν ακόμα;

Τις έχω ιδῆ κείνες τις σοβαρές κορροστασιές, κείνο τὸ βάδισμα που φαίνεται να έχη ένα τέλος πολύ γλήγορο, κείνο τὸ προαίσθημα για τὰ μεγάλα ψύχη και κείνα τὰ μάτια που είναι αιώνια στηλωτά ακόμα και σ' αυτούς που τὸ τέλος τους θα εΐταν ξαφνικό και που ο θάνατος έρχεταν ανεπάντεχα, απόξου. Κι' ωστόσο είχαν τήν ίδια βίαση με τούς αδερφούς των που έκλειναν μέσα τους τὸ θάνατο. Εΐχανε τήν ίδια εψη. Και σ' αυτούς ή ζωή φαίνονταν πιο σοβαρή παρά σε κείνους που θα ζούσαν. 'Ενεργούσαν με τήν ίδια προσοχή τή βέβαιη και άμύλητη. Δεν είχανε πια καιρό να χάνουν, έπρεπε σε κάθε στιγμή να είναι έτοιμοι. Τόσο αυτό τὸ γεγονός που προφήτης δε θα μπορούσε να προμαντέψη, εΐτανε, δίχως να τὸ ξέρουν, ή ίδια ζωή τῆς ζωῆς τους.

Ο θάνατός μας οδηγάει τή ζωή μας και ή ζωή μας δεν έχει άλλο σκοπό από τὸ θάνατό μας. Ο θάνατός μας είναι τὸ καλούπι όπου ή ζωή μας χύνεται κι' αυτός πλάθει τή μορφή μας. Δε ήπρεπε να ζωγραφίζουμε παρά τὸ πορτραίτο των πεθαμένων, γιατί μονάχα αυτοί είν' αυτοί οι ίδιοι που σε μια στιγμή μας δείχνουν τὸν έκυτό τους.

έκείνος μήτε τήν αλλαγή τους φοβήθηκε, μήτε κανε σήκωσε καθόλου τὰ μάτια καταπάνου τους, παρά ενῶ έγραφε είπε: «Πάψτε να παίζετε» τόσο σταθερά πιστέβε πὸς δεν είναι πια τίποτις οι ψυχές άμα βγούν από τὸ σώμα.

— Λές δηλαδή, είπεν ο 'Εφραάτης, ότι και ο Δημόκριτος ήταν κάποιος άνόητος άνθρωπος, άνίσιως βέβαια στοχάζονταν έτσι. Μα εγώ θα σας δηγηθώ και κάτι άλλο, που συνέβηκε σ' έμέ τὸν ίδιο, κι όχι έχοντας το άκουστά από άλλονα. γιατί ίσως κ' εσύ, Τυχάδη, γροικώντας τή δήγηση μπορεί να παραδεχτῆς πὸς είναι αλήθινή. Λοιπόν, όταν έμμενα στην Αίγυπτο, όντας ακόμη νέος, σταλμένος από τὸν πατέρα μου για να σπουδάσω, πεθύμησα αφού τζι-δέψω ίσαμε τήν Κοφτό να πῶ αποκει στο μέρος που είναι τὸ εϊδωλο του Μίμνονα για να κούσω τὸ αξιόθάμαστο κείνο, πὸς δηλαδή φωνάζει με τήν ανατολή του ήλιου. Δεν άκουσα λοιπόν από κείνο με τὸ συνθησιμένο για τούς πολλούς τρόπο κάποιαν ακατανόητη φωνή, παρά και μου προφήτησε ο ίδιος ο Μίμνονας μιλήσαντάς μου μ' έφτα λόγια. κι άνίσιως βέβαια δεν ήταν περιττό, θα σας έλεγα τὰ ίδια τὰ λόγια. Και στο γυρισμό ταξίδεβε μαζί μας κατὰ τύχη κ' ένας Μεμφίτης ιερογραμματικός, ξακουστός για τή σοφία του και που ήξερε όλη τήν

Και ποιός ζωή δε λούζεται στο άγνό, ψυχρό και άπλό φῶς που πέφτει στ' άρρώστου τὸ προσκίφαλο τή στερνῆ ώρα; Και είναι: τάχα αυτό τὸ φῶς τὸ ίδιο με κείνο που λούζει τὰ πρόσωπα των παιδιών όντας μας χαμογελάνε μένα μαρμαρωμένο χαμόγελο και μας σκλαβώνουν σε μια σιωπή που μοιάζει με τή σιωπή τῆς κάμαρας όπου κάποιος για πάντα σιωπώνει; Σὰ θυμῆμαι όλους τούς γνωρίσιμους μου που ο ίδιος θάνατος οδήγησε από τὸ χέρι, βλέπω μπροστά μου μια συντροφιά από παιδιά, παρθένες και παλληκαρία που φαίνονται σὰ να βγαίνουν από τὸ ίδιο σπίτι. Είναι αδερφομένοι κιάλα και θάλαγες πὸς αναγνωρίζονται από γνωρίσματα, που εμείς δε βλέπουμε και πὸς τή στιγμή που δεν τούς ξεχωρίζουμε πια, κανουν μεταξύ τους τὸ σημείο τῆς σιωπῆς. Είναι τὰ παιδιά τ' άπαγμαμένα από πρόωρο θάνατο. Στο σχολίο δεν ξεχωρίζουμε κακά-κακά τίποτα. Φαίνονταν σὰ να γύριβε ο ένας τὸν άλλο και τὰ να τὸν άπόφευγε συνάμα, όπως κείνοι που έχουν τὸ ίδιο ρουσικό ελάττωμα. Τούς βλέπαμε παραμερα, κάτου από τὰ δέντρα του κήπου. Η ίδια σοβαρότη φώλιαζε πίσω απόνα χαμόγελο πιο διαβατικό και πιο κύλο από τὸ δικό μας και δεν ξέρω κ' εγώ κάτι τι ως να φοβόντουσαν μη προδώσουνε κάπιο μυστικό. Πάντα σκεδόν σιωπαιναν, όταν κείνοι που εΐτανε για να ζήσουν τους σίμωναν. Μιλούσαν κιάλα για τὸ μυστικό τους ή ξέρανε πὸς αυτό τὸ πράμα μιλούσε μέσ' από όλους χωρίς να το θέλουνε και μαζώνονται γύρω του τάχα για να τὸ κρύβουν από τ' αδιάφορα μάτια; Κάποτε φαίνονταν ως να μας θωρούσαν από τήν κορφή πύργου και μέλο που εΐτανε άδυνατώτεροί μας δεν τολμούσαμε να τούς πειράξουμε. Είν' αλήθεια πὸς τίποτα κανείς δεν κρύβει: όλοι σεΐς που με συναντάτε ξέρετε τί έπραξα και τί θα πράξω, ξέρετε τί σκέφτομαι και τί σκέφτηκα. Ξέρετε άκριβώς τή μέρα που θα πεθάνω, μα ακόμα δε βρήκατε τὸν τρόπο να τὸ πῆτε, ακόμα και σιγά-σιγά στην ίδια σας τήν καρδιά. Συνειθίζουμε να πνίγουμε στη σιωπή ή,τι τὸ χέρι μας δε φτάνει και ίσως θα ξέραμε πολλά πράγματα αν ξέραμε τί ξέρουμε. Ζούμε πλάι με τήν αλήθινή μας τή ζωή και νοιώθουμε πὸς οι σκέψεις μας οι βαθιότερες μας και οι πιο δικές μας ακόμα μας είναι ξένες γιατί είμαστε αλλοιώτικοι από τις σκέψεις μας και από τὰ όνειρά μας. Μονάχα κάποιες στιγμές, άφαιρέμένοι, ζούμε σύμφωνα με τὸν έκυτό μας. Πότε λοιπόν θα γίνου-

έπιστήμη των Αιγυπτίων κ' έλεγαν ότι είκοσι τρία χρόνια είχε καθίσει στα ίερά ύπόγεια χωρίς να βγῆ όζω, μαθαίνοντας από τήν 'Ισιδα τή μαγική.

— Για τὸν Παγκράτη λές, είπεν ο 'Αρίγνωτος, τὸ δάσκαλό μου, άγιον άνθρωπο, ζουρισμένο, ντυμένο με σεντόνια, μαλωμένο, που δε μιλάει καθάρ τὰ ελληνικά, άψηλόν, πατσουρωμένο, χειλάρμητη, με λιγνά πόδια.

— Γι' αυτόν τὸν ίδιο τὸν Παγκράτη, άπακρίθηκε κείνος και στην αρχή δεν ήξερα ποιός ήταν όταν όμως τὸν είδα, αν ήθελ' άραξουμε καμιά φορά τὸ καίκι κι άλλα πολλά άπίστευτα να κάνη και μάλιστα να καθαλιέθη τούς κροκοδείλους και να κολυμπάη μαζί με τὰ θεριά και κείνα να λουράζου και να κουνούνε με χαρά τις ουρές τους, καταλάβα ότι ήταν κάποιος άγιος άνθρωπος, και λίγολιγο καλοπιάνοντάς τονε, γίνηκα χωρίς να το νοιώση φίλος του και συντροφός του, ως που να μου τὰ ξεμυστηρέθει όλα. και στα τελεφταία με καταφέρνει να φίσω όλους τούς δούλους στη Μίμφιδα και να τὸν ακολουθήσω μονάχος, γιατί δε θα μας έλειπαν οι χρειαζόμενοι για να μας δουλεύουν. Κι άποδώ και πέρα έτσι ζούσαμε. Κι άμα φτάναμε σε κανένα κωνάκι, αφού έπαιρνε ο Παγκράτης τήν άμπαρά τῆς πόρτας ή τή σκούπα ή τὸ γουδογέρο

με ὅ, τ' εἶμαστε; Στὸ μεταξύ, εἶμαστε μπρός σ' αὐτοὺς σὰ μπροστά σὲ ξένους. Δείλιαζαν τὴ ζωὴ μας. Κάποτε περπατοῦσαν μαζί μας στοὺς διάδρομους καὶ στὶς αὐλὲς καὶ τοὺς ἀκολουθοῦσαμε χωρὶς καρδιά. Κάποτε ἔρχονται νὰ παίξουνε μαζί μας καὶ τὸ παιγνίδι τότες δὲ μᾶς φαίνονταν τὸ ἴδιο. Κάποιι δὲ βρῖσκανε τοὺς ἀδερφούς των. Πλανοῦνται μοναχὰ ἀνάμεσα στὰ ξεφωνητὰ μᾶς καὶ δὲν εἶχαν κανένα φίλο ἀπ' αὐτοὺς, ποῦ δὲν εἶταν νὰ πεθάνουν. Κι' ὥστόσο τοὺς ἀγαποῦσαμε καὶ καμιὰ ἄλλη μορφὴ ἀπὸ τὴ δική τους δὲ μᾶς εἶτανε πιὸ ἀγαπητὴ. Τὴ μᾶς ἔβλεπε λοιπὸν καὶ τί εἶναι τὸ πῶς ἐνόησε ἔδωκε μᾶς; Τὴ θαλάσσια μυστήριον εἶν' αὐτὴ ποῦ στὸ βυθὸ τῆς ζωῆς; Ἐδῶ βρασίλευεν ἀκόμα καὶ κείνη ἡ ἀγάπη ποῦ μὲ λόγια πιά δὲ λέγεται, γιὰ τὴ τίποτα δὲν ἔχει νὰ κἀνῃ μὲ τὴ ζωὴ τοῦτου τοῦ κόσμου. Δὲ θὰ δίνονταν ἴσως νὰ βαστάξῃ καμιὰ δοκιμασίαν θαρρεῖς πῶς ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ φανερώνεται καὶ ἡ μικρότερη συνειθισμένη φιλικὴ φαίνεται ἀκόμα νὰ τὴ νικᾷ καὶ ὥστόσο ἡ ζωὴ τῆς εἶναι πιὸ βαθιὰ ἀπὸ μᾶς. Ἰσως δὲ μᾶς φαίνεται ἀδιάφορη παρὰ μόνο γιὰ τὴ ξέρουμε πῶς μᾶς περιμένει σὲ καιροὺς πιὸ μακροσμένους καὶ πιὸ βέβαιους.

Δὲ μιλάει δὴ κἀτου γιὰ τὴ ξέρει πῶς θὰ μιλήσῃ ἀργότερα. Τὴ βαθύτερη ἀγάπη δὲν τὴ δίνουμε σὲ κείνους μόνο ποῦ ἀγκαλιάζουμε. Ἰπάρχει μιὰ μερικὴ τῆς ζωῆς—καὶ εἶναι ἡ καλύτερη, ἡ ἀγνότερη ἢ μεγαλιότερη,—ποῦ τίποτα δὲν ἔχει νὰ κἀνῃ μὲ τὴ συνειθισμένη ζωὴ, καὶ τὰ μάτια, ἀκόμα καὶ τῶ ἔρωτεμένων, δὲν ξεπερνᾶνε ποτὲ σκεδόν, τὸ ὅριον τῆς σιγῆς καὶ τοῦ ἔρωτα.

Ἡ τοὺς ἀφίναμε μόνους γιὰ τὴ μῦλο ποῦ νεώτεροι μᾶς, εἶτανε πιὸ μεγάλοι ἀπὸ μᾶς;... Ἐέραμε τάχα πῶς δὲν εἶχανε τὴν ἴδια ἡλικίαν καὶ τοὺς φοβόμαστε σὰ δικαστάδες; Οἱ ματιές τους ἔρχισαν νὰ γίνονται πιὸ γρήγορες ἀπὸ τὴ δικές μας καὶ ὄντας τύχαινε νὰ πέφτουνε πάνω σὲ κανένα δικό μας κίνημα ταραχῆς, τότες χωρὶς λόγου συχάζαμε καὶ μιὰ σιωπὴ ἀνεξήγητη ἀπλώνονταν γιὰ μιὰ στιγμὴ. Γυρίζαμε τὸ κεφάλι: μᾶς κοιτοῦσαν καὶ γελοῦσαν σοβαρά. Θυμῶμα τὴ μορφή δυὸ ἀπ' αὐτῶν, ποῦ περίμενε ξαφνικὸς θάνατος. Μὰ ὅλοι σκεδόν εἶτανε φοβισμένοι: καὶ πᾶσιζαν νὰ περᾶσουνε ἀπαρατήρητοι. Εἶχαν κ' ἐγὼ δὲν ξέρω κάπια θανάσιμη ντροπὴ καὶ φαίνονταν σὰ νὰ ζητοῦσαν νὰ τοὺς συχωρέσῃς γιὰ κάπιο ἀγνωστο καὶ σιμοτινὸ κῆμα. Προχωροῦ-

σαν. Κοιταζόμεστε. Ἐπειτα ἔακολουθοῦσαμε τὸ δρόμο μας χωρὶς νὰ ποῦμε τίποτα καὶ καταλαβαίναμε ὅλα δίχως νὰ ξέρουμε τίποτα.

Λευκάδα

INTA ΓΑΡΤΖΩΝΗ

ΣΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ

Τοῦ φίλου Ἡλία Σταύρου

Ἐραῖο σὸν ἀγγελουδι
Ποῦ ἐπέταξε σιὴ Γῆ
Κ' εὐόρηκε μιὰν ἀυγὴ
Λευκὸ λουλουδι,
Κ' εἶπε: ὦ νὰ ἡ φωλιά
Νὰ μείνει αἰῶνια...

Λουλουδ' ἡ ἀγκαλιὰ
Εἶναι τῆς Μάννας
Καὶ τὰ γλυκὰ φίλια
Μόρια εἶναι ἀηδόνια...

ὦ Ἀγάπης πιάνας
Μάρι τί κάνεις!
Καὶ τὸ λουλουδι
Καὶ τ' ἀγγελουδι
Ἐνα τὸ φτεῖνεις.

Σπέτσες, Σεπ. 24. 1905

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ο ΧΑΤΖΗΣ

Βγήκε ἀπὸ τὴ φυλακὴ ὕστερος ἀπὸ δέκα χρόνια. Σκέφτηκε τότες τί νὰ κἀνῃ γιὰ νὰ ζήσῃ τὴ ραμίλια του. Ἐτσι ἔνοιξε τὸ μικρὸ μαγαζάκι στὴ μέση τοῦ μεγάλου δρόμου. Ἐδινε κρασί, λευκούμι, μαστίχα στοὺς ταξιδιώτες ποῦ βρῖσκανε τώρα μὲ χροῖα τους ἕνα μέρος νὰ ξαποστάσουνε, κάτι νὰ δροσιτοῦνε. Ἐνα χάνι ποῦ δὲν τὸ εἶχε κανεὶς προτιότερα συλλογιστῆ.

Κάτασπρος, ἀτέλειωτος, θλιθερός ἀπλώνονταν ὁ δρόμος μὲ τὴς θεώρατες λεῦκες ποῦ γέρνανε τὴς

κορφές τωνε σὸν πικραμένους. Μέσα στὸ μεσημεριανὸ λιουπῶρι ὁ ἀέρας λαφροκινεῖ τὰ φύλλα τὰς κημέρια ποῦ χύνουνε τὸ νταντελένιο ἤσκιο τους ἀπάνου στὸ παχὺ χῶμα τοῦ δρόμου ἀλεσμένο ἀπὸ τῶν κάρρωνε τὴς ρόδες. Κἀμπισες κόττες σκαλιζοῦνε χαρούμενες μὲ τὰ πόδια τους τὴς κοπριές τῶν ἀλόγωνε. Ἐνα βῶδι ἀργομασάει τὸ σὰνὸ τοῦ ξαπλωμένο στὸ διπλανὸ χωράφι, ἀγκάθια γιομάτα. Ἐνα κάρρο φορτωμένο ὡς ἐκεῖ πάνω σὰνὸ περιεῖ καὶ στὴν κορφή τῶ δειμάτωνε ξαπλωμένος ὁ ἀγωγιάτης μουρμουρίζει κάπια τραγουδι, ἐνῶ ὁ ἰδρωτὰς στάζει διαμάντικα στὸ κούτελό του. Τὸ χειμῶνα κολλᾶνε οἱ ρόδες στὴς λάσπες καὶ ὁ χατζῆς τρέχει πολλές φορές γιὰ νὰ δώσῃ ἕνα χέρι: στὸν ἀγωγιάτη ποῦ ξεθυμαίνει τὴ φούρα του στοῦ ἀλόγου τὴ ραχη.

Καὶ ψευτοζοῦσε.

Φύττει καὶ μιὰ περικολκίδα μπροστὰ στὴν πόρτα γιὰ νάχῃ ἤσκιο, ἔβαλε καὶ λουλουδιὰ γύρο γύρο καὶ γιόμισε ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖ χροῖμα καὶ μουρουδιά. Νᾶβλεπες μόνο τὴν πρασινίδα αὐτὴ μέσα, στὴ θαμπωτικὴ ἀσπράδα τοῦ δρόμου, δροσιζόσουνε. Ἐνα κομματι ζωὴ στὴν τῶση νέκρα. Οἱ ταξιδιώτες βλογοῦσανε τὸ ὄνομα τοῦ χατζῆ.

Ἄξαφνα νὰ καὶ ξεφουτρῶνε ἄλλο ἕνα χάνι: στὸν ἴδιο δρόμο.

Ὁ χατζῆς κούνησε τὸ κεφάλι του θλιθερά.

— Γυναῖκα! κακὰ μαντάτα. Κάπιοις ζήλεψε τὰ πλούτια μας.

Καὶ κείνη λαφρομυαλή

— Ἄς ραχ, ἄντρα, καὶ ἄλλος ψομί.

Ὁ πόλεμος ἔρχισε, κούφισε στὴν ἀρχὴ φανερός ἔπειτα. Ἐνας ἀπὸ τοὺς δυὸ χατζῆδες ἔπρεπε νὰ λείψῃ. Κ' οἱ δυὸ δὲν μπορούσανε νὰ ζήσουνε στὸν ἴδιο δρόμο. Στὴν ἀρχὴ ἄλλαζαν κάποτε καὶ καμμιὰ κουβέντα, ἔπειτα ὅσο τὸ κακὸ ἔναθε κούφανε καὶ τὴν καλημέρα. Ὁ νέος χατζῆς εἶχε πικραὶ φιλικὴ μὲ ὅλους τοὺς ἀμαζάδες. Τοὺς εἶδνε πιὸ φτηνὰ τὸ σὰνὸ καὶ τὸ κρηθῆρι γιὰ τῆλογά τωνε, τοὺς συχοκερνοῦσε, καὶ αὐτοὶ πάλι τὸν προτιμοῦσανε καὶ τοῦ φέρνανε ταξιδιώτες. Τὸ καινούριο χάνι τοὺς τραβοῦσε. Τὸ παλιὸ τὸ βλέπανε τώρα σὰ μαγνημένο. Τὰ μαζῆα περνοῦσανε ἀπ' ὑπὸς χωρὶς νὰ σταματήσουνε. Τὸ χάνι ρῆμαζε. Ἐσραθήκε ἡ περικολκίδα καὶ ἀπομείνανε μόνο τὰ καλκίμα ποῦ τινε βαστούσανε, σὰ κόκκαλο κανενὸς ζωντανοῦ. Μαρκηθήκανε καὶ τὰ λουλουδιὰ, ἔλειψε ἡ πρασινίδα. χα-

καὶ τοῦ φοροῦσε ρούχα, λέγοντας μαζί καὶ κάπιο ἔξορι, τῆκανε νὰ περπατῆ φαίνοντο σ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἄνθρωπος καὶ κείνο πῆγαινε κ' εὐόραζε νερό καὶ ψόνιζε καὶ μαγέρεθε καὶ σ' ὅλα μᾶς δούλεθε καὶ μᾶς περτοῦσε πιδέξια. Κ' ἔπειτα, ὅταν ἦταν ἀρκετὴ ἡ δουλιὰ, θῆκανε πάλι τὴ σκούπα σκούπα ἢ τὸ γουδοῦλερο γουδοῦλερο, λέγοντας ἀποπάνου ἄλλο ἔξορι. Τοῦτο ἐγὼ, ἀγκαλιὰ κ' εἶχα πολὺ προσέξει, δὲ μπορούσα νὰ τὸ μάθω ἀπ' αὐτόνα, γιὰ τὴ τῶκρυθε ἄν καὶ γιὰ τῆλλα ἦταν πολὺ πρόθυμος. Μιὰ μέρα ὅμως ἀκουσα κρυφὰ τὸ ἔξορι, ποῦ ἦταν τρισύλλαθο, ἀφοῦ κρυφτήκα σὲ σκοτεινὸ μέρος. Καὶ κείνος ἔφυγε γιὰ τὴν ἀγορὰ, παραγγεῖλαντας στὸ γουδοῦλερο νὰ κἀμῃ ὅσα ἔπρεπε κ' ἐγὼ τὴν ἄλλη μέρα, ὅταν κείνος εἶχε κάπια δουλιὰ στὴν ἀγορὰ, ἀφοῦ πῆρα τὸ γουδοῦλερο καὶ τόκαμα ἄνθρωπο εἰπόντας παρόμοια τὴς τρεῖς συλλαβές, πρόσταξα νὰ φέρῃ νερό. Κι' ἔμα γιόμισε τὸ λαγῆρι καὶ ἔφερε εἶπα: «Πᾶψε καὶ μὴ φέρῃς πιὰ νερό παρὰ γίνου πάλι γουδοῦλερο» μὰ κείνο δὲν ἤθελε νὰ μὲ ὑπακούσῃ, ἀλλὰ πάντα ἔφερε νερό, ὡς ποῦ ἀπὸ τὸ κουβάλα-κουβάλα μᾶς πλημμύρισε τὸ σπίτι. Κ' ἐγὼ μὴ ξέροντας τί νὰ κἀνω μὲ τὸ πᾶμα— γιὰ τὴ φοβόμουνα μήπως θυμῶσῃ ὁ Παγκράτης ἔμα γυρίσῃ, καθὼς κ' εἶνε— ἀφοῦ πῆρα ἕνα τσεκούρι κόψτω στὴ μέση τὸ γουδο-

χερο καὶ τὸ χωρίζω στὰ δυὸ: μὲ κείνα, ἀφοῦ κἀθένα χωριστὰ πῆραν ἀπάνω λαγῆρι κουβαλοῦσανε νερό, καὶ ἀντὶς γιὰ ἕναν εἶχα δυὸ νεροκουβαλητάδες. Στὸ ἀναμεταξύ ὄτανε κ' ὁ Παγκράτης καὶ νοιώσαντας τὸ τί γίνηκε, κείνα τῆκαμε πάλι ξύλα, καθὼς ἦταν πρὶν τὸ ἔξορι, μὰ κ' ἀφτός ἀφίσαντας μὲ κρυφὰ δὲν ξέρω ποῦ πῆγε κ' εἶγινε ἄφαντος.

— Τώρα λοιπὸν, εἶπε ὁ Δεινόμαχος, ξέρεις κᾶν ἐκεῖνο, νὰ κἀνῃς δηλαδή ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ γουδοῦλερο;

— Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀποκριθῆκεν ἀφτός, κατὰ τὸ μισὸ γιὰ τὴν δὲν μπορῶ νὰ τὸ ξαναφέρω στὴν πρώτη του κατάστασι μὲ καὶ γίνῃ νεροκουβαλητῆς, κ' ἔτσι ἀναγκαστικὰ θὰ μᾶς πλημμυρίσῃ τὸ σπίτι γιομίζοντας νερό.

— Δὲν πάθετε, εἶπα ἐγὼ, νὰ λῆτε τέτοιες φαστιές γέροι ἀνθρώποι; ἄν ἔχι γι' ἄλλο, ἀλλὰ τουλάχιστο γιὰ γάρῃ τούτων τῶν παιδιῶν ἀφίστε τὴς παρὰδῆξες καὶ φοβερές ἄρτες ἱστορίες, μήπως χωρὶς νὰ τὸ νοιώσετε γιομίσουν τὴν ψυχὴ τους μὲ τρόμους καὶ παραμυθολογία. Πρέπει βέβαια νὰ τὰ λυπάστε καὶ νὰ μὴ τὰ συνθιζέτε ν' ἀκούνε τέτοια, ποῦ σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ θὰ τὰ βασανίζου ὄντας μαζί τους καὶ θὰ τὰ κἀνουν ροθητσιάρηδες, γιομίζοντας τα μὲ κάθε λογῆς δεισιδαιμονία.

— Καλὰ ποῦ μοῦ τὸ θυμήσατε, εἶπε ὁ Ἐφραῆτης, εἰπόντας γιὰ τὴ δεισιδαιμονία. Γιατὶ τί πιστέβεις ἐσύ, Τυχιάδη, γιὰ τὰ τέτοια, λέω δηλαδή γιὰ τὰ μαντάτα καὶ τὴς προφητείας καὶ τὰ ὅσα μερικοὶ θεομύλητοι φωνάζουν ἢ γιὰ τὰ ὅσα ἀκούγονται ἀπὸ τὸ ἱερό ἢ γιὰ τὰ μελλούμενα ποῦ προφητεύει παρθένα ποιητικὰ μιλῶντας; ἢ τᾶχατις δὲ θὰ πιστέψῃς καὶ σ' ἀφτά; ἐγὼ ὅμως ὅτι ἔχω καὶ κάπιο ἄγιο δαχτυλίδι, ποῦ ἡ πέτρα του παρασταίνει τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀπόλλωνα τοῦ Πύθιου, καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόλλωνας μοῦ μιλάει, δὲ λέω μήπως καὶ φανῶ πῶς ἀπίστεφτα καυιοῦμα γιὰ τὸν ἑαυτό μου: μὰ ὅσα τουλάχιστο ἀκουσα στὸ μαντεῖο τοῦ Ἀμφίλοχου στὴ Μαλλό, ὅταν ἔ ἤρως κουβέντιασε μαζί μου στὸν ξύπνο μου καὶ μούδωσεν ὀρυκνίες γιὰ τοὺς δικούς μου καὶ ὅσα εἶδα ὁ ἴδιος θέλω νὰ σὰς πῶ ἔπειτα μὲ τὴ σειρά τὰ ὅσα εἶδα στὴν Πέργαμο καὶ ἀκουσα στὰ Πάταρα: γιὰ τὴν τὸν καιρὸ ποῦ γυρίζα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὴν πατρίδα μου, ἀκούγοντας ὅτι ἀφτὸ τὸ μαντεῖο στὴ Μαλλό ἦταν τὸ πιὸ ξακουστὸ καὶ τὸ πιὸ ἀληθινὸ, καὶ ὅτι προφητεύει καθαρὰ, ἀπαντώντας λέξη πρὸς λέξη σὲ κείνα ποῦ ἔμα τὰ γράψῃ κανεὶς στὸ πιττάκι ἢθελε τὰ παραδώσει στὸν προφήτη, στοχάστηκα ὅτι καλὸ θὲ νᾶτανε νὰ δοκιμάσω στὸ ταξίδι μου τὸ μαντεῖο καὶ νὰ ρωτήσω τὸ